

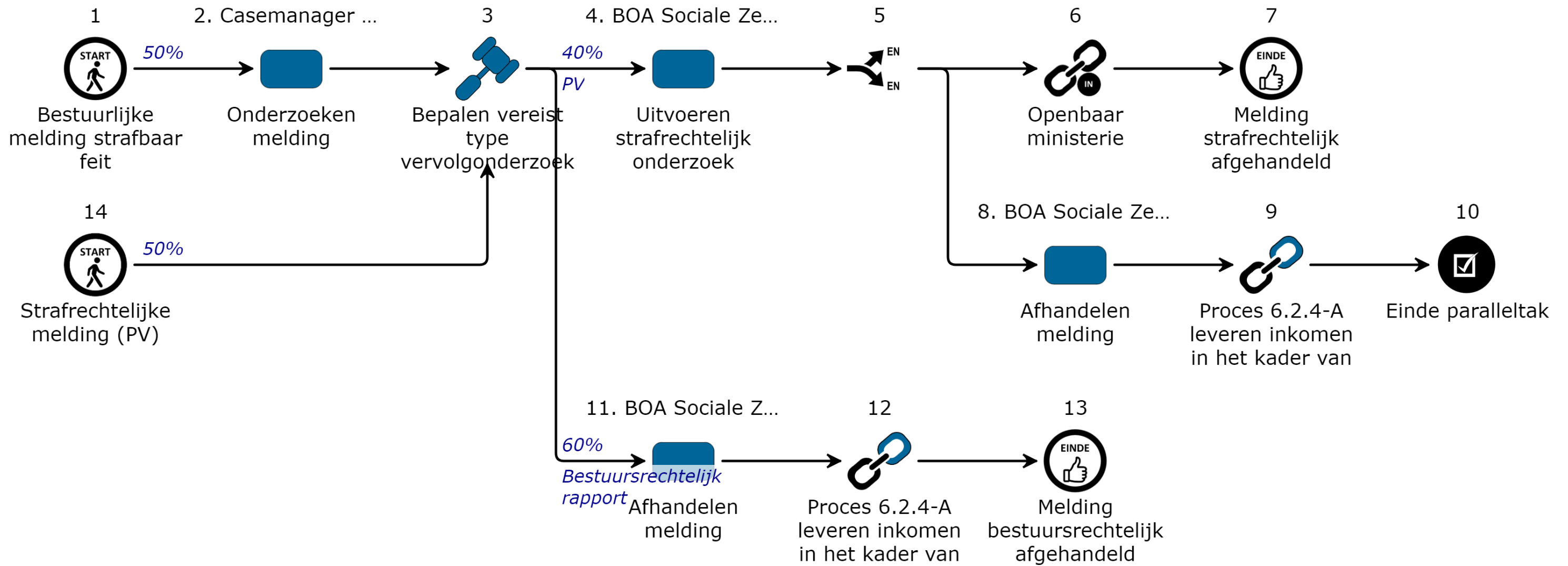
9.1.5-C– Uitvoeren SR onderzoek Participatiewet

Concept procesbeschrijving

Datum : 10-9-2025

Inhoudsopgave

Klik hier met de rechtermuisknop en kies voor **Veld bijwerken** om de inhoudsopgave te genereren.

9.1.5-C– Uitvoeren SR onderzoek Participatiewet

Omschrijving

Proceseigenaar: Aad Sweijen, Afdelingshoofd Naleving

Procesbeheerder: Denys Widdershoven

Doelgroep:

Alle personen die verdacht worden van het (mede)plegen van een strafbaar feit, met betrekking tot sociale zekerheidsfraude met een door Zaanstad verstrekte uitkering in het kader van de Participatiewet, de IOAW en de IOAZ.

Behoeft Zaanstad:

1 Opsporing van strafbare feiten binnen het sociaal zekerheidsdomein

- De gemeente Zaanstad heeft behoefte aan een functionaris die zich richt op de strafrechtelijke handhaving van sociale zekerheidswetgeving, in het bijzonder de Participatiewet, IOAW en IOAZ.
- Het gaat hierbij nadrukkelijk om de opsporing van strafbare feiten, zoals bedoeld in het Wetboek van Strafrecht, waaronder:
 - Valsheid in geschrifte (art. 225 Sr)
 - Oplichting (art. 326 Sr)
 - Uitkeringsfraude (art. 227a/b Sr)
 - Medeplegen en faciliteren van fraude (art. 47 Sr e.v.)

2 Bescherming van publieke middelen en rechtsorde

- Door het opsporen van strafbare feiten wordt de rechtsorde beschermd en wordt voorkomen dat publieke middelen onrechtmatig worden aangewend.
- Dit draagt bij aan het behoud van de integriteit van het sociale zekerheidsstelsel en het voorkomen van ondermijning.

3 Versterking van de handhavingsketen

- De sociaal rechercheur fungeert als buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA domein 5) en werkt samen met het Openbaar Ministerie en andere ketenpartners.
- De inzet is gericht op strafrechtelijke afdoening, zoals dagvaarding, transactie of strafbeschikking, en niet op bestuursrechtelijke maatregelen zoals terugvordering of herziening.

4 Rechtvaardige verdeling van middelen

- Door strafbare gedragingen te detecteren en te vervolgen, wordt gewaarborgd dat uitkeringen toekomen bij inwoners die daar rechtmatig aanspraak op maken.
- Dit versterkt het maatschappelijk draagvlak voor het uitkeringsstelsel en bevordert vertrouwen in de overheid.

Doel van het Proces

Het doel van het proces " 9.1.5-C– Uitvoeren SR onderzoek Participatiewet" is:

1. **Juist en Tijdig Uitvoeren van Onderzoek:**
 - Voeren van gedegen en tijdige onderzoeken naar de rechtmatigheid van verstrekte uitkeringen.
 - Identificeren van gevallen van misbruik en fraude op basis van concrete signalen en vermoedens.
2. **Overdragen van Onderzoeksresultaten:**
 - Zorgvuldig documenteren van de bevindingen in een proces-verbaal door de sociaal rechercheur (BOA domein 5).
 - Overdragen van deze bevindingen aan de relevante instanties, zoals het Openbaar Ministerie, voor verdere administratieve verwerking en eventuele strafrechtelijke vervolging.
3. **Handhaving en Opvolging:**
 - Zorgen voor een juiste en tijdige administratieve verwerking van de onderzoeksresultaten.

In scope: schending van de informatieplicht

Trigger:

- Bestuurlijke melding strafbaar feit
- Strafrechtelijke melding van een strafbaar feit

De triggers van dit proces onderscheiden zich van het proces 9.1.5-A doordat de inhoud van de melding aanleiding geeft om de bewoner te verdenken van een strafbaar feit waarbij aan de criteria van de Aanwijzing sociale zekerheidsfraude van het Openbaar Ministerie is voldaan.

Procesomgeving:

Input (triggers)	Proces (waarvan)	Toelichting relatie
Bestuurlijke melding strafbaar feit.	9.1.5(-A) Uitvoeren naleving rechtmatigheid Participatiewet	In dit proces wordt bestuursrechtelijk onderzoek gedaan naar de rechtmatigheid van te verstrekken of verstrekte uitkeringen. Bij ernstig misbruik wordt een melding gemaakt van een strafbaar feit dat strafrechtelijk onderzocht moet worden. (AVG)
Strafrechtelijke melding	Meldingen van OM, Politie, BOA's of andere organisaties binnen de keten van het strafrecht.	Wanneer Politie of BOA's stuiten om mogelijk misbruik van uitkeringen die door Zaanstad worden verstrekt kunnen zij daar melding van maken zodat nader strafrechtelijk onderzoek

		kan worden opgestart.
Output	Proces (waarnaar)	Toelichting relatie
Melding strafrechtelijk afgehandeld	Extern proces van het Openbaar Ministerie	Het openbaar ministerie handelt het proces verbaal af met strafbeschikking, vervolging door dagvaarding of sepot.
Melding bestuursrechtelijk afgehandeld	Leveren inkomen in het kader van de Participatiewet/IOAW (P.6.2.4)	Dit proces zorgt dat het advies leidt tot herbeoordeling van het recht op uitkering Participatiewet/IOAW.

Wet- en regelgeving:

Externe wet- & regelgeving
Europese wet- & regelgeving
Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM)
Nationale wet- & regelgeving
Wetboek van Strafvordering
Burgerlijk Wetboek (BW)
Participatiewet (PW)
Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijke arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)
Algemene wet Bestuursrecht (AWB)
Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)
Wet politiegegevens (WPG)
Besluit politiegegevens voor buitengewoon opsporingsambtenaren (BpgBoa)
Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens (Wjsg)
Wet op de economische delicten
Besluit buitengewoon opsporingsambtenaar (BBO)
Interne regelgeving & richtlijnen
Interne regelgeving
Organisatiebesluit
Mandaatbesluit gemeente Zaanstad
Ondermandaatbesluit Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsplan Participatiewet
Beleidsregels gemeentelijke werk- en inkomensvoorziening Zaanstad 2019
Maatregel- en boetevoorziening inkomensvoorzieningen Zaanstad 2015
Verordening individuele inkomens- en studietoelage Participatiewet Zaanstad 2015
Verordening loonkostensubsidie Participatiewet 2015
Verordening maatschappelijke participatie kinderen Participatiewet Zaanstad 2015
Verordening Tegenprestatie Participatie Zaanstad 2015
Handboek Stimulanzs

Informatiesystemen

Systeem	Functionaliteit
Suite	Systeem waarin de werkprocessen zijn vormgegeven en worden afgehandeld.
Mozard	Archiefsysteem voor de vastlegging van alle documenten die samenhangen met een aanvraag of melding.
Outlook	Vastleggen van vergaderingen en informatie delen met het SWT.
Word	Opstellen brieven en beschikking.
Suwinet	Raadplegen inkomensgegevens
PKO	Ondersteunt Suite. In PKO doorloop je vragen die de basisgegevens vormen voor het besluit. PKO genereert vervolgens het rapport en de beschikking.
Key2Burgerzaken (Gemeentelijk)	BRP applicatie Burgerzaken, Burgerlijke stand, Reisdocumenten, Rijbewijzen en uittreksel applicatie
Mens Centraal	Raadplegen zaakinhoudelijk informatie Jongerenloket en zaakinformatie van de wijkteams
Kadaster online	Raadplegen eigendomsinformatie
Handelsregister KvK	Raadplegen bedrijfsregistratie
Open bronnen (Zoekmachines en sociale media)	Raadplegen informatie door client of door derden over client
GBA-V (landelijk)	Raadplegen adresinformatie en huwelijksregistratie, familieband

Kritische Prestatie Indicatoren:

Nader te bepalen

Bijzonderheden: niet van toepassing

Jaar actualisatie

2025

1. Bestuurlijke melding strafbaar feit Externe wetgeving
AVG

Omschrijving

Een melding over mogelijke sociale zekerheidsfraude waarin concrete en objectieve aanwijzingen zijn opgenomen die voldoen aan de criteria voor categorie 1- of 2-zaken zoals omschreven in de *Aanwijzing Sociale Zekerheidsfraude* van het Openbaar Ministerie.

- Meldingen komen binnen bij de sociaal rechercheur via verschillende kanalen:
 - Telefonisch contact
 - mail
 - Mondelinge gesprekken op het gemeentehuis
- Meldingen zijn doorgaans afkomstig van toezichthouders Participatiewet (conform artikel 76a Participatiewet en artikel 5:11 Awb), die tijdens een bestuursrechtelijk rechtmatigheidsonderzoek signaleren dat mogelijk sprake is van een strafbaar feit dat voldoet aan de criteria uit de Aanwijzing.

Criteria voor vervolging door OM, uit de aanwijzing sociale zekerheidsfraude: 1. Categorie I zaken (benadelingsbedrag < €50.000) **In beginsel bestuursrechtelijke afdoening**, tenzij één of meer van onderstaande wegingscriteria van toepassing zijn. Dan wordt de zaak aan het Openbaar Ministerie (OM) voorgelegd voor mogelijke strafrechtelijke vervolging. Wegingscriteria:

- **Combinatie met andere strafbare feiten** Bijvoorbeeld fiscale, economische of commune delicten.
- **Status of voorbeeldfunctie van verdachte** Denk aan publieke figuren, ambtenaren of beroepsgroepen met invloed op financiële integriteit.
- **Recidive** Herhaling binnen vijf jaar na eerdere boete of maatregel kan strafrechtelijk worden opgepakt.
- **Thematische aanpak** Strafrecht kan worden ingezet als bestuursrechtelijke boete onvoldoende bijdraagt aan vooraf gestelde doelen.
- **Bestuurlijk optreden niet mogelijk** Bijvoorbeeld bij gefingeerde dienstverbanden waar het UWV geen bestuursrechtelijke bevoegdheid heeft.
- **Georganiseerd crimineel verband** Bij fraude gepleegd door groepen met onderlinge afspraken, vooral als ambtenaren betrokken zijn.

Categorie II zaken (benadelingsbedrag ≥ €50.000) **In beginsel strafrechtelijke afdoening**. Afwijking van deze hoofdregel is alleen mogelijk in overleg met de officier van justitie.

- Als tijdens of na het onderzoek blijkt dat het benadelingsbedrag toch lager is dan €50.000, blijft het OM tóch ontvankelijk in de vervolging.
- De oorspronkelijke inschatting van het bedrag op het moment van de beslissing tot strafrechtelijk onderzoek blijft leidend.

2. Onderzoeken melding Externe wetgeving
AVG

Omschrijving

Doel: registreren en bestuursrechtelijk onderzoek doen naar de melding

Activiteiten:

Sociaal rechercheur

- Verzamelt informatie over de melding binnen informatiesystemen
- Voert bestuursrechtelijk vooronderzoek uit (artikel 53a PW)
- Maakt indien nodig gebruik van zijn bevoegdheden als toezichthouder (art 5:11 Awb) voor de Participatiewet, IOAW
- Beantwoordt de vraag of de inlichtingenplicht is geschonden

3. Bepalen vereist type vervolgonderzoek

Omschrijving

Doel: vaststellen of een melding of onderzoeksresultaat inzake mogelijke misbruik van een uitkering aanleiding geeft tot een strafrechtelijk onderzoek, conform de criteria uit de Aanwijzing Sociale Zekerheidsfraude van het Openbaar Ministerie.

Activiteit:

- Toetst de resultaten van een bestuursrechtelijk onderzoek of een strafrechtelijke melding aan de criteria uit de Aanwijzing Sociale Zekerheidsfraude.
- Beoordeelt of het feit in aanmerking komt voor strafrechtelijke afdoening of dat bestuursrechtelijke sanctionering volstaat.
- Overlegt indien nodig met de officier van justitie over de inzet van strafrechtelijke opsporingsmiddelen.
- Documenteert de afweging en het besluit in een interne rapportage of proces-verbaal.

Criteria:

Zie stap 1, 'Bestuurlijke melding strafbaar feit'

4. Uitvoeren strafrechtelijk onderzoek

Externe wetgeving WPG

Omschrijving

Doel: verzamelen bewijslast middels strafrechtelijk onderzoek

Activiteiten:

sociaal rechercheur

- Voert strafrechtelijk onderzoek uit op basis van verdenking van een strafbaar feit (bijv. valsheid in geschrifte, oplichting, uitkeringsfraude).
- Overlegt met de officier van justitie over inzet van bijzondere opsporingsbevoegdheden, zoals:
 - Observatie
 - Telefoontap
 - Binnentreden zonder toestemming
- Stelt proces-verbaal op conform de eisen van het Wetboek van Strafvordering.
- Maakt bestuurlijke rapportage ten behoeve van het bestuursorgaan, bijvoorbeeld voor terugvordering of herziening (indien relevant).
- Werkt conform de Wet politiegegevens (WPG)

5.

6. Openbaar ministerie

Externe wetgeving Nieuwe Externe wetgeving

Omschrijving

Taak Openbaar Ministerie

1. Beoordeling van het proces-verbaal

- Het OM ontvangt het proces-verbaal van de BOA (sociaal rechercheur).
- De officier van justitie beoordeelt of het dossier voldoende bewijs bevat om strafrechtelijk op te treden.2. Beslissing over vervolgingOp basis van het proces-verbaal kan het OM:
 - Een strafbeschikking opleggen (bijvoorbeeld een boete).
 - Een dagvaarding uitbrengen voor een zitting bij de strafrechter.
 - Besluiten tot sepot (niet vervolgen), bijvoorbeeld bij:
 - Onvoldoende bewijs
 - Geringe ernst van het feit
 - Capaciteits- of prioriteitskwesties

- Andere opportuniteitsgronden

3. Afhandeling en communicatie

- Het OM communiceert met de verdachte over de vervolging.
- De verdachte kan het proces-verbaal inzien via het OM.

7. Melding strafrechtelijk afgehandeld

Omschrijving

resultaat:

1. Strafbeschikking
 - Het OM legt zelf een straf op, zoals een geldboete, taakstraf of gedragsaanwijzing.
 - Dit gebeurt zonder tussenkomst van de rechter, maar de verdachte kan bezwaar maken.
2. Vonnis van de rechtbank
 - Als het OM besluit tot vervolging via dagvaarding, komt de zaak voor de strafrechter.
 - De rechter kan de verdachte:
 - Volledig schuldig verklaren - oplegging van straf (boete, taakstraf, gevangenisstraf).
 - Gedeeltelijk schuldig verklaren - aangepaste straf.
 - Vrijspreken - geen straf.
3. Reclassering
 - Bij een veroordeling kan de rechter (of via strafbeschikking) bepalen dat de verdachte onder toezicht komt van de reclassering, bijvoorbeeld bij:
 - Voorwaardelijke straf
 - Gedragsinterventies
 - Hulp bij terugkeer naar werk of maatschappelijk herstel
4. Sepot
 - Het OM besluit niet te vervolgen

8. Afhandelen melding

Externe wetgeving
AVG

Omschrijving

Doel: bestuursrechtelijk afhandelen melding

Activiteiten:

Sociaal rechercheur

- Verzendt het advies en de rapportage aan het bestuursorgaan (afdeling uitkeringen), met het verzoek tot verdere afhandeling conform proces 6.2.4-A.

9. Proces 6.2.4-A leveren inkomen in het kader van de PW/IOAW

Omschrijving

Doelgroep proces: Inwoner gemeente Zaanstad, tussen 18 jaar en de pensioengerechtigde leeftijd.

Behoeft: voorzien in inkomen voor levensonderhoud

Behoeft van Zaanstad: voorzien in inkomen voor levensonderhoud voor rechthebbenden

Doel proces:

Het tijdig verstrekken van een juiste uitkering levensonderhoud in het kader van de Participatiewet/IOAW aan de rechthebbenden en getrouw verantwoord in de financiële administratie.

In scope: Uitkering PW en uitkering IOAW

11. Afhandelen melding

Externe wetgeving
AVG

zie opmerking

Omschrijving

Doel: bestuursrechtelijk afhandelen melding

Activiteiten:

Sociaal rechercheur

- Verzendt het advies en de rapportage aan het bestuursorgaan (afdeling uitkeringen), met het verzoek tot verdere afhandeling conform proces 6.2.4-A.

12. Proces 6.2.4-A leveren inkomen in het kader van de PW/IOAW

Omschrijving

Doelgroep proces: Inwoner gemeente Zaanstad, tussen 18 jaar en de pensioengerechtigde leeftijd.

Behoeft: voorzien in inkomen voor levensonderhoud

Behoeft van Zaanstad: voorzien in inkomen voor levensonderhoud voor rechthebbenden

Doel proces:

Het tijdig verstrekken van een juiste uitkering levensonderhoud in het kader van de Participatiewet/IOAW aan de rechthebbenden en getrouw verantwoorden in de financiële administratie.

In scope: Uitkering PW en uitkering IOAW

13. Melding bestuursrechtelijk afgehandeld

Omschrijving

Resultaat:

1. Geen onregelmatigheden vastgesteld.- De uitkering is rechtmatig verstrekt; er is geen verdere actie nodig.
2. Onvolledige of onjuiste informatie, zonder opzet.- Mogelijke beëindiging, herziening van de uitkering en/of terugvordering van het te veel betaalde bedrag.
3. Schending van de inlichtingenplicht met verwijtbaarheid.
 - Mogelijke beëindiging, herziening, terugvordering én mogelijk een bestuurlijke boete.

14. Strafrechtelijke melding (PV)

Omschrijving

Een melding in de vorm van een proces verbaal van strafbare feiten, waarin ook concrete verdenking zit van strafbare feiten met betrekking tot de sociale zekerheid.

- de informatie-uitwisseling vindt meestal plaats tussen politie en de sociaal rechercheur (BOA)
- doordat de ontvangen melding al gaat over strafbare feiten kan het onderzoek direct in dit kader worden opgestart.
- verstrekking vindt plaats op grond van artikel 15 WPG jo. 46 lid 1 WPG en artikel 2 BPG BOA
- ook voor de strafrechtelijke meldingen geldt dat ze in onderzoek worden genomen indien de verdenking voldoet aan één van de criteria zoals omschreven in de **aanwijzing sociale zekerheidsfraude. Zie stap 1 'bestuurlijke melding strafbaar feit'**

Wettelijke grondslag is artikel 15 WPG. In artikel 2 BPG BOA en artikel 46 WPG is geregeld dat dit artikel ook voor BOA's van toepassing is.